

Aanwijzingsgewijze toelichting

De toelichting bij het vaststellingsbesluit geeft de relatie tussen de oude en nieuwe aanwijzingen weer. Zo bevat de toelichting een tabel waarin bij elke oude aanwijzing is aangegeven waar deze in de nieuwe aanwijzingen is terug te vinden (verwijzing van oud naar nieuw). Bij elke nieuwe aanwijzing is aangegeven welke bestaande aanwijzing daarin is neergeslagen (verwijzing van nieuw naar oud). Wanneer daarbij slechts wijzigingen van niet-inhoudelijke aard zijn doorgevoerd wordt dat niet verder toegelicht. Wijzigingen van een meer beleidsmatig karakter, alsmede geheel nieuwe aanwijzingen worden wel steeds toegelicht.

In de toelichting wordt de conventie gehanteerd dat verwijzingen naar aanwijzingen met niet-gelede nummers (voorbeeld: aanwijzing 36) verwijzen naar de aanwijzingen zoals deze golden vóór inwerkingtreding van dit besluit, terwijl die met gelede nummers (voorbeeld: aanwijzing 3.6) verwijzen naar de aanwijzingen zoals deze nu zijn komen te luiden.

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
1.1	-	1
1.2	Aanwijzing 4 is samengenomen met aanwijzing 5 en neergeslagen in aanwijzing 1.2. De toelichting is geactualiseerd.	4, 5
1.3	Aanwijzing 3 is neergeslagen in aanwijzing 1.3 omdat de toepasselijkheid van de Aanwijzingen op beleidsregels nu voortvloeit uit de (daartoe uitgebreide) definitie van 'regelingen'.	2, 3
2.1	-	5a
2.2	Aanwijzing 6 is neergeslagen in Ar. 2.2 voor zover deze zag op de noodzaak van regelgeving. Aanwijzing 9 is neergeslagen in aanwijzing 2.2 voor zover het onderdeel a (doelverwezenlijking) betrof.	6, 9
2.3	Aanwijzing 7 is neergeslagen in aanwijzing 2.3. De toelichting is aangescherpt en bevat verwijzingen naar het IAK.	7
2.4	Aanwijzing 6 is neergeslagen in Ar. 2.4 voor zover deze zag op terughoudendheid met toezeggingen.	6
2.5	-	8
2.6	De toelichting is aangescherpt.	10
2.7	-	11
2.8	-	12
2.9	Aanwijzing 9, onderdeel b (neveneffecten) is neergeslagen in aanwijzing 2.9.	9
2.10	Aanwijzing 9, onderdeel c (lasten) is tezamen met de aanwijzingen 13 en 14 neergeslagen in aanwijzing 2.10.	9, 13, 14, 15
2.11	De toelichting is aangepast om specifiek de aandacht op deze aanwijzing in het geval van incidentenwetgeving.	9, 13, 14, 18
2.12	Aanwijzing 2.12 bevat een verwijzing naar het IAK ten aanzien van de daarin opgenomen specifiekere kwaliteitseisen die niet reeds in de Aanwijzingen worden genoemd.	Nieuw

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
2.13	-	16
2.14	-	17
2.15	Hoewel op het moment van inwerkingtreden van deze aanwijzingen de Algemene verordening gegevensbescherming nog niet in werking is getreden, is deze volledigheidshalve alvast genoemd.	18
2.16	Aanwijzing 7a is verplaatst naar een logischer locatie.	7a
2.17	-	19
2.18	-	20
2.19	-	22
2.20	-	23
2.21	Aan aanwijzing 24, tweede lid bestaat geen behoefte meer omdat dit onderwerp inmiddels door titel 4.2 van de Awb (subsidies) afdoende wordt bestreken.	24
2.22	-	21
2.23	-	25
2.24	-	26
2.25	-	27
2.26	-	28
2.27	In de nieuwe aanwijzingen is een terughoudende lijn neergelegd ten aanzien van voorschriften die beogen de medebetrokkenheid van andere bewindspersonen dan de eerstverantwoordelijke tot uitdrukking brengen, bijvoorbeeld door regels te stellen over medeondertekening van regelingen of voorstellen daartoe. Medebetrokkenheid is in beginsel afdoende gegarandeerd door het besluitvormingsproces in de ministerraad. Voorschriften die verdergaande formaliteiten voorschrijven om deze medebetrokkenheid tot uitdrukking te brengen zijn ongewenst.	29
2.28	-	30
2.29	-	32
2.30	-	33
2.31	-	33a
2.32	-	34
2.33	-	34a
2.34	Aanwijzing 104 is gesplitst: het eerste lid is in aanwijzing 2.34 is neergeslagen, omdat die locatie voor dat onderdeel logischer is.	104
2.35	-	35
2.36	De aanwijzing uit aanwijzing 36 en het model uit aanwijzing 37 zijn samengenomen in aanwijzing 2.36. Er bestond een discrepantie v.w.b. de te volgen beschreven procedure tussen de Aanwijzingen en het Draaiboek voor de regelgeving (respectievelijk 'altijd voorafgaande ministerraadsbehandeling', versus 'ministerraadbehandeling, tenzij'). Die is nu weggenomen door de laatste	36, 37

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	procedure, die ook in de praktijk gevolgd werd, ook in de Aanwijzingen op te nemen.	
2.37	De aanwijzing uit aanwijzing 42 en het model uit aanwijzing 43 zijn samengenomen in aanwijzing 2.37. Deze is in een logischer volgorde geplaatst door plaatsing vóór de minder gebruikelijker varianten in aanwijzing 2.39 en 2.40.	42, 43
2.38	Deze aanwijzing is geplaatst achter de aanwijzingen 2:36 en 2:37 waar deze relevant voor is.	43a
2.39	De aanwijzing uit aanwijzing 38 en het model uit aanwijzing 39 zijn samengenomen in aanwijzing 2.39. Deze is in een logischer volgorde geplaatst door plaatsing na de gebruikelijker varianten in aanwijzing 2.36 en 2.37.	38, 39
2.40	De aanwijzing uit aanwijzing 40 en het model uit aanwijzing 41 zijn samengenomen in aanwijzing 2.40. Deze is in een logischer volgorde geplaatst door plaatsing na de gebruikelijker varianten in aanwijzing 2.36 en 2.37.	40, 41
2.41	De aanwijzingen 10a en 10b (voor zover niet betrekking hebbend op evaluatie) zijn samengenomen in aanwijzing 2.41 en verplaatst naar een logischer locatie, in een afzonderlijke paragraaf over experimentele regelgeving. Het onderdeel van aanwijzing 10b inzake evaluatie is in een aparte aanwijzing 2.42 neergeslagen.	10a, 10b
2.42	Het onderdeel van aanwijzing 10b inzake evaluatie is in een aparte aanwijzing 2.42 neergeslagen.	10b
2.43	Aanwijzing 44a is verwerkt in aanwijzing 3.37.	44a
2.44	-	46
2.45	Aanwijzing 47 en 48 zijn samengenomen.	47, 48
2.46	Aanwijzing 49 is overgenomen in 2.46 en aangevuld met een bepaling dat de strekking daarvan ook doet gelden voor aanvullingen op uitputtend bedoeld algemene wetgeving.	49
2.47	-	50
2.48	-	51
3.1	Aanwijzing 52 is, zoals deze aanwijzing zelf wil, beknopt geformuleerd in aanwijzing 3.4 neergeslagen.	52
3.2	-	53
3.3	-	54
3.4	-	55
3.5	-	56
3.6	-	57
3.7	-	58
3.8	-	59
3.9	-	60
3.10	Het tweede lid van aanwijzing 61 is in	61

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	aangescherpte vorm in aanwijzing 3.10 neergeslagen. In verband daarmee bestond aan het eerste lid van aanwijzing 61 geen behoefte meer. Het tweede lid van aanwijzing 3.10 geeft weer hoe een weerlegbaar rechtsvermoeden wordt geformuleerd, hetgeen voorheen slechts was aangegeven door middel van een voorbeeld dat was opgenomen bij aanwijzing 91a.	
3.11	Het tweede lid is toegevoegd om een misverstand over het gebruik van de uitdrukking 'voor zover' weg te nemen.	62
3.12	-	63
3.13	-	64
3.14	-	65
3.15	-	66
3.16	-	67
3.17	Aanwijzing 68 is in gewijzigde vorm neergeslagen in aanwijzing 3.17, waarbij de aanwijzing minder uitnodigend is gemaakt t.a.v. het gebruik van de termen "Wij" en "Ons".	68
3.18	Aanwijzing 69 is neergeslagen in aanwijzing 3.18. Daarbij is tevens verduidelijkt dat het begrip 'ministeriële rijksregeling' niet gebruikt dient te worden.	69
3.19	-	70
3.20	-	71
3.21	-	71a
3.22	-	72
3.23	Aanwijzing 73 en 75 zijn samengenomen tot een logischer geheel in aanwijzing 3.23.	73, 75
3.24	Aanwijzing 74 is neergeslagen in aanwijzing 3.24, waarbij in de toelichting nog is toegevoegd dat portefeuillewisselingen geen zelfstandige reden tot aanpassing van een regeling is.	74
3.25	-	76
3.26	-	77
3.27	-	78
3.28	-	79
3.29	Aanwijzing 80 is neergeslagen in aanwijzing 3.29, waarbij ook het begrip 'subonderdeel' is geïntroduceerd.	80
3.30	-	81
3.31	-	82
3.32	-	83
3.33	-	83a
3.34	-	83b
3.35	-	85
3.36	-	86
3.37	-	87
3.38	-	88
3.39	-	88a
3.40	Aanwijzing 88a is neergeslagen in aanwijzing 4.40 voor wat betreft het deel dat ziet op de EU; daarbij is tevens de	88b

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	interpretatieve regel neergelegd dat verwijzingen naar de EU in het algemeen tevens de rechtsvoorgangers EEG en EG omvat.	
3.41	Aanwijzing 88a is voor wat betreft het deel over de EER en Zwitserland neergeslagen in aanwijzing 3.41.	88b
3.42	Aanwijzing 89 is neergeslagen in aanwijzing 3.42. De expliciete regel dat bindende EU-rechtshandelingen, tot stand gekomen vóór inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009, worden aangehaald op de voor dat tijdstip geldende wijze is niet overgenomen, omdat dit reeds voortvloeit uit de hoofdregel in het eerste lid van aanwijzing 3.42.	89
3.43	Aanwijzing 89a is neergeslagen in aanwijzing 3.42. Bij het aanhalen van het zogenaamde vetnummer wordt de voorheen gebruikelijke spatie weggelaten, omdat dat soms tot problemen leidde bij het elektronisch doorzoeken van teksten op verwijzingen van dit type.	89a
3.44	Aanwijzing 3.44 is nieuw en strekt er toe dat bij verwijzingen naar jurisprudentie de zogenaamde ECLI (European Case Law identifier) gebruikt dient te worden.	Nieuw
3.45	-	90
3.46	-	91
3.47	-	92
3.48	-	91a
3.49	Aanwijzing 3.49 is nieuw en vestigt de aandacht op het beleid inzake ICT-standaarden zoals dat door het Forum Standaardisatie en het Nationaal Beraad Digitale Overheid wordt uitgedragen.	Nieuw
3.50	De nieuwe aanwijzing 3.50 ziet op het gebruik van verwijzingen naar informatie op internet. Dergelijke verwijzingen kunnen problematisch zijn op bijvoorbeeld de punten van kenbaarheid en (blijvende) toegankelijkheid van de informatie waarop de verwijzing betrekking heeft. Daarom worden in deze aanwijzing voorwaarden gesteld aan het gebruik van dergelijke verwijzingen als element in de normstelling. Op niet verbindende verwijzingen in bijvoorbeeld de toelichting van een regeling of als middel voor vrijblijvender informatieverstrekking is deze aanwijzing niet van toepassing, hoewel natuurlijk ook daar zorg gepast is voor de aspecten die in deze aanwijzing benoemd worden.	=F116
3.51	-	92a
3.52	-	93
3.53	-	94
3.54	-	95

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
3.55	-	96
3.56	-	97
3.57	-	98
3.58	-	99
3.59	Aanwijzing 100 is neergeslagen in aanwijzing 3.58. Daarbij is in het eerste lid aangegeven dat onderdelen van een opsomming worden afgesloten met een puntkomma; het voorheen nog genoemde alternatief van een komma is omwille van de uniformiteit niet meer opgenomen. Omdat binnen een element van een opsomming eerder behoefte zal bestaan aan het gebruik van een komma dan een puntkomma, is het laatste leesteken beter geschikt om het einde van dat element te markeren. Het tweede lid is nieuw en verzet zich tegen zogenaamde staartteksten aan het einde van opsommingen. Reden hiervoor is dat bij dergelijke teksten het risico bestaat dat ze als onderdeel van het laatste element van de opsomming worden beschouwd.	100
3.60	-	101
3.61	Aanwijzing 102 is neergeslagen in aanwijzing 3.60, waarbij in de toelichting nog is toegevoegd dat het gebruik van bijlagen wenselijk kan zijn om een eenvoudige splitsing van de regeling over meerdere digitale bestanden te kunnen realiseren.	102
3.62	Aanwijzing 103 is neergeslagen in aanwijzing 3.61 waarbij de toelichting enigszins is uitgebreid op basis van de ervaringen uit de wetgevingspraktijk.	103
3.63	Aanwijzing 104 is gesplitst: het tweede lid is neergeslagen in aanwijzing 3.62.	104
3.64	-	104a
4.1	-	105
4.2	Toegevoegd is een model voor het opschrift van een beleidsregel. Verder is de toelichting uitgebreid.	106
4.3	De voorbeelden zijn naar de toelichting verplaatst. Tevens is in de toelichting ingegaan op de zogenaamde materiële aanduiding van het onderwerp in het opschrift.	107
4.4	Aanwijzing 108 is neergeslagen in aanwijzing 4.4 waarbij het voorbeeld naar de toelichting is verplaatst.	108
4.5	-	109
4.6	De toelichting is aangepast aan de nieuwe aanwijzingen inzake medebetrokkenheid van een andere bewindspersoon (aanwijzing 4.7 en 4.33).	110
4.7	In deze aanwijzing is geëxpliciteerd wat de voorkeursvolgorde om medebetrokkenheid tot uitdrukking te brengen.	111

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
4.8	-	112
4.9	Deze nieuwe aanwijzing geeft een model voor de aanhef van een beleidsregel.	Nieuw
4.10	Het nieuwe tweede lid bevat een aanwijzing die voorheen in de toelichting van aanwijzing 114 was opgenomen.	114
4.11	In de toelichting is de verwijzing naar aanwijzing (226) geschrapt omdat deze niet logisch is op deze plaats (betreft namelijk een kwestie die de inhoud van de wijzigingsregeling raakt, niet de considerans daarvan).	117
4.12	De aanwijzingen 118 en 120 zijn samengenomen en neergeslagen In aanwijzing 4.12.	118, 120
4.13	Aanwijzing 119 is neergeslagen in aanwijzing 4.13. Daarbij is in de toelichting tevens aangegeven dat daarmee bij implementatie van een Europese richtlijn ook uitvoering wordt gegeven aan de standaard in dergelijke richtlijnen opgenomen verwijzingsplicht.	119
4.14	Aanwijzing 172 is neergeslagen in aanwijzing 4.14. De voorheen in de toelichting opgenomen passage dat het bij rijkswetgeving de aanbeveling verdient om een termijn van minimaal een maand tussen uitgifte van het Staatsblad en de inwerkingtreding aan te houden, is niet overgenomen omdat aanwijzing 4.17 en de derde alinea van de toelichting al de aandacht vestigen op deze kwestie.	172
4.15	-	173
4.16	Vanwege de samenhang tussen inwerkingtreding en terugwerkende kracht is in de toelichting een verwijzing toegevoegd naar de aanwijzingen inzake terugwerkende kracht.	175
4.17	Het vijfde lid voorziet thans ook in de situatie dat niet in de regeling zelf maar pas ten tijde van het inwerkingtredingsbesluit wordt gekozen voor afwijking van een vaste verandermoment of de termijn tussen bekendmaking en inwerkingtreding. In zo'n geval dient deze afwijking in de toelichting bij het inwerkingtredingsbesluit gemotiveerd te worden.	174
4.18	Aanwijzing 4.18 vormt de neerslag van de artikel 7 en 12 van de Wet raadgevend referendum.	Nieuw
4.19	In deze aanwijzing is door enkele toevoegingen verduidelijkt dat het niet nodig is om hulpbepalingen expliciet uit te zonderen van de inwerkingtredingsbepalingen.	176
4.20	Aan aanwijzing 4.21 is een model toegevoegd voor de inwerkingtredingsbepaling van een beleidsregel.	177

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
4.21	Aanwijzing 178 is neergeslagen in aanwijzing 4.21. Daarbij is een model voor inwerkingtreding van een beleidsregel toegevoegd, en is in de toelichting de passage geschrapt die zag op samenloopkwesties. Dit laatste onderwerp wordt thans namelijk uitgebreider geregeld in paragraaf 5.15.	178
4.22	Aanwijzing 180 is neergeslagen in aanwijzing 4.22. Model C (artikelsgewijze inwerkingtreding) is aangepast om het misverstand weg te nemen dat in dat geval ook de hulpbepalingen afzonderlijk in werking gesteld moeten worden (zie ook aanwijzing 4.19). Model E (nieuw) is aangepast om ook de situatie te omvatten van initiatiefwetsvoorstellen, die niet bij koninklijke boodschap worden ingediend maar bij geleidende brief aanhangig worden gemaakt.	180
4.23	Aanwijzing 4.23 geeft een model voor een inwerkingtredingsbepaling van een referendabele wet waarbij met een beroep op artikel 12 Wrr een eerder moment van inwerkingtreden wordt of kan worden vastgesteld indien de inwerking geen uitstel kan lijden.	Nieuw
4.24	In aanwijzing 4.24 tweede lid is in vergelijking met aanwijzing 184 een zekere versoepeling doorgevoerd van het criterium wanneer aan een wijzigingsregeling een citeertitel toegekend kan worden. Dit weerspiegelt de inmiddels gegroeide praktijk.	184
4.25	-	185
4.26	-	186
4.27	Het tweede lid is toegevoegd met het oog op artikel 13 van de Wet raadgevend referendum.	186a
4.28	-	188
4.29	De toegevoegde toelichting vestigt de aandacht op het kabinetsbeleid dat bij dwingende verwijzing naar normen van niet-publiekrechtelijke aard in beginsel ook zorggedragen moet worden voor kosteloze toegang tot die normen.	190
4.30	De toelichting is aangevuld om de verhouding tussen regeling en inhoudsopgave te verhelderen.	192
4.31	In aanwijzing 4.31 zijn de voorheen in de aanwijzingen 193 tot en met 196 opgenomen modellen voor het slotformulier bijeengenomen.	193 - 196
4.34	-	203
4.32	In aanwijzing 4.32 zijn de voorheen in meerdere leden beschreven modellen om terinzagelegging aan te geven, tot één model samengenomen. Bovendien is in de toelichting de verplichting beschreven dat de ter inzage gelegde bijlagen beschikbaar gesteld dienen te blijven gedurende de geldingsduur van de	199

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	regeling omdat dat in de praktijk soms over het hoofd werd gezien.	
4.33	In aanwijzing 4.33 wordt de voorheen in de aanwijzingen 201 en 202 beschreven materie van medeondertekening geregeld. Bij de formulering van deze aanwijzing is er naar gestreefd tot een verdere beperking te komen van het aantal gevallen waarin voor medeondertekening gekozen wordt.	201, 202
4.35	-	204
4.36	-	205
4.37	-	206
4.38	-	208
4.39	-	208a
4.40	In de toelichting bij aanwijzing 4.40 is meer uitgewerkt op welke wijze de medebetrokkenheid tot uitdrukking kan worden gebracht.	209
4.41	-	210
4.42	-	211
4.43	Aanwijzing 212 is neergeslagen in aanwijzing 4.43. De formulering en ordening van de in deze aanwijzing genoemde aspecten is aangepast om beter aan te sluiten bij de in hoofdstuk 2 genoemde aspecten. Tevens zijn in de onderdelen i tot en met l enkele voorheen niet expliciet benoemde aandachtspunten toegevoegd.	212
4.44	Aanwijzing 213 is neergeslagen in aanwijzing 4.44.	213
4.45	De leden van aanwijzing 215 zijn in een logischer volgorde geplaatst.	215
4.46	-	216
4.47	-	214
4.48	-	217
4.49	In aanwijzing 4.49 zijn de aanwijzingen 218 en 220 gecombineerd overgenomen.	218, 220
4.50	Deze aanwijzing is nieuw en strekt tot uniformering van verwijzingen naar regelingen met behulp van een verkorte aanduidingen daarvan.	Nieuw
4.51	-	219
4.52	-	222
4.53	-	221
5.1	-	121
5.2	-	122
5.3	-	123
5.4	De bepaling met betrekking tot bestaande regelingen waarvan de werkingssfeer wordt uitgebreid tot Caribisch Nederland, is inmiddels minder actueel en is overgenomen in de toelichting op Ar 5.5.	120a
5.5	In de toelichting is de bepaling opgenomen die voorheen in het tweede lid van Ar 120a was opgenomen.	163b
5.6	-	123a
5.7	-	123b
5.8	-	124a

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
5.9	-	124b
5.10	-	124c
5.11	-	124d
5.12	De inhoud van de aanwijzingen 124e en 124f is op een logischer wijze verdeeld over de aanwijzingen 5.12 en 5.13.	124e
5.13	De inhoud van de aanwijzingen 124e en 124f is op een logischer wijze verdeeld over de aanwijzingen 5.12 en 5.13.	124e, 124f
5.14	-	124g
5.15	Het onderdeel dat zag op de overdracht van archiefbescheiden aan een nieuw ingesteld zbo is thans in aanwijzing 5.66 opgenomen die handelt over de overdracht van archiefbescheiden bij de beëindiging of overgang van taken van een bestuursorgaan.	124h
5.16	-	124i
5.17	-	125
5.18	-	126
5.19	-	127
5.20	-	128
5.21	De aanwijzingen 129 en 130 zijn samengenomen tot één aanwijzing en neergeslagen in 5.21.	129, 130
5.22	-	130a
5.23	-	130ab
5.24	In deze nieuwe aanwijzing is het reeds langer geldende kabinetsbeleid ten aanzien van interbestuurlijke toezichtarrangementen neergeslagen.	
5.25	De voorheen in de aanwijzingen 131, 131 a en 131 b opgenomen beginselen rond, en de gronden voor het opnemen van een hardheidsclausule in een regeling zijn opgenomen in aanwijzing 5.25. De wijze waarop een hardheidsclausule vormgegeven moet worden, is neergeslagen in aanwijzing 5.26.	131 - 131b
5.26	De voorheen in de aanwijzingen 131, 131 a en 131 b opgenomen beginselen rond, en de gronden voor het opnemen van een hardheidsclausule in een regeling zijn opgenomen in aanwijzing 5.25. De wijze waarop een hardheidsclausule vormgegeven moet worden, is neergeslagen in aanwijzing 5.26.	131 - 131b
5.27	Aanwijzing 130c is neergeslagen in aanwijzing 5.27 waarbij de toelichting is aangevuld met voorbeelden.	130c
5.28	-	131c
5.29	-	131d
5.30	-	131e
5.31	-	161
5.32	-	162
5.33	Hoewel op het moment van inwerkingtreden van deze aanwijzingen de Algemene verordening gegevensbescherming nog niet in	162a

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	werking is getreden, is deze volledigheidshalve alvast genoemd.	
5.34	-	162b
5.35	-	132
5.36	Aanwijzing 133 is neergeslagen in aanwijzing 5.36, onder uitbreiding van de toelichting.	133
5.37	-	134
5.38	De aanwijzingen 136 en 138 zijn samengenomen in een nieuwe aanwijzing 5.38.	136, 138
5.39	Aanwijzing 138a is, met een kleine wijziging in het gegeven model, neergeslagen in aanwijzing 5.39. Als gevolg daarvan was het voorbeeld in de toelichting niet meer nodig.	138a
5.40	-	139
5.41	De aanwijzingen 140 en 141 zijn samengenomen in een nieuwe aanwijzing 5.41.	140
5.42	Aanwijzing 142 is neergeslagen in aanwijzing 5.42. Daarbij is de toelichting uitgebreid om artikel 5:32 van de Awb ook onder de aandacht te brengen.	142
5.43	Aanwijzing 143 is neergeslagen in aanwijzing 5.43, waarbij een aantal verhelderingen zijn doorgevoerd.	143
5.44	-	144
5.45	Aanwijzingen 146 is, met een aanvulling van de toelichting, neergeslagen in een nieuwe aanwijzing 5.45.	146
5.46	-	145
5.47	Aanwijzing 147 is in een enigszins gewijzigde bewoording neergeslagen in een aanwijzing 5.47. De voorheen in de toelichting opgenomen passage over de wijze waarop invoeging in alfabetische volgorde moest plaatsvinden, is geschrapt omdat dit een kwestie is die bij het consolideren van wetgeving speelt, niet bij het opstellen daarvan.	147
5.48	Het eerste lid van aanwijzing 148 is overbodig gelet op art. 8:1 Awb. Het tweede lid van Ar 148 volgt uit 5.48, eerste lid (zie ook de toelichting bij die aanwijzing). Aanwijzing 149 is geïncorporeerd in 5.48, eerste lid (zie ook de toelichting daarbij). Aanwijzing 150, derde lid, is neergeslagen in aanwijzing 5.48, tweede lid.	148, 149, 150
5.49	Aanwijzing 152 bood een model om in een wet het openstellen van beroep in één instantie te regelen. Dat wordt thans geregeld door verwerking van die situatie in de (bijlagen van de) Awb, zie aanwijzing 5.49.	Nieuw
5.48		150
5.50	Aanwijzing 150, eerste lid, is neergeslagen in aanwijzing 5.50.	150
5.51	Aanwijzing 150, tweede lid, is neergeslagen in aanwijzing 5.51.	

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
5.52	Aanwijzing 5.52 bevat modellen voor wijzigingen van de bijlagen 1 (regeling rechtstreeks beroep), 2 (bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak) en 3 (regeling verlaagde griffierecht) van de Awb..	Nieuw
Vervallen	Aanwijzing 152 bood een model om in een wet het openstellen van beroep in één instantie te regelen. Dat wordt thans geregeld door verwerking van die situatie in de (bijlagen van de) Awb, zie aanwijzing 5.49.	152
5.53	Aanwijzing 153 is neergeslagen in aanwijzing 5.53. De voorkeur die Ar 153 leek uit te spreken voor de wijze van concentratie van de rechtsbescherming (alleen beroep openstellen tegen het laatste besluit in de reeks) is achterhaald (zie bijv. art. 27 Tracéwet en art. 20.2a Wet milieubeheer) en is daarom geschrapt.	153
5.54	De aanwijzingen 155 en 156 zijn samengenomen en neergeslagen in aanwijzing 5.54.	155, 156
5.55	Aanwijzing 160 is geherformuleerd neergeslagen in aanwijzing 5.55 met een uitbreiding van de toelichting.	160
5.56	Aanwijzing 163 is neergeslagen in aanwijzing 5.56, onder aanpassing van de verwijzing naar het rapport Maat houden uit 2000 door een verwijzing naar Maat houden 2014.	163
5.57	-	163a
5.58	Aanwijzing 164 over het opnemen van een evaluatiebepaling is neergeslagen in aanwijzing 5.58. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de bijzondere situatie van periodieke evaluatie van een wet niet meer in de aanwijzing zelf, maar in de toelichting daarop wordt beschreven.	164
5.59	Aanwijzing 165 over de noodzaak van overgangsrecht is neergeslagen in aanwijzing 5.59, waarbij de toelichting is uitgebreid om ook de verdragsrechtelijke aspecten onder de aandacht te brengen.	165
5.60	-	165a
5.61	-	166
5.62	-	167
5.63	-	168
5.64	De aanwijzingen 169 en 170 zijn gezamenlijk neergeslagen in de nieuwe aanwijzing 5.64. Daaraan toegevoegd dat niet alleen aan valt te denken aan het door laten werken van de oude regeling als zodanig, maar ook aan het in de nieuwe regeling erkennen van rechten of verplichtingen die op basis van de oude regeling zijn ontstaan. Tevens is in de toelichting nog gewezen op de mogelijkheid om de oude regeling materieel te incorporeren in de nieuwe regeling in plaats van de oude regeling te	169, 170

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	laten voortbestaan. Verder zijn de voorbeelden uitgebreid.	
5.65	Aanwijzing 171 is in aanwijzing 5.65 neergeslagen met aanpassing van de voorbeelden.	171
5.66	Aanwijzing 5.66 wijst op de noodzaak tot het treffen van een voorziening voor het overgaan van archiefbescheiden in regelingen waarmee een taak van een overheidsorgaan wordt beëindigd of overgedragen. Aanwijzing 124h bevatte reeds een model voor de situatie dat een taak aan een zbo wordt overgedragen, maar dit onderwerp is nu in meer algemene zin geregeld in deze nieuwe aanwijzing.	
5.67	Aanwijzing 171a is in aanwijzing 5.67 neergeslagen, met de toevoeging in de toelichting dat het aanbeveling verdient een samenloopbepaling niet te vroeg op te nemen in een voorstel, maar pas wanneer de concrete situatie ten tijde van de beoogde inwerkingtredingsdatum duidelijk is.	171a
5.68	De modellen en de toelichting zijn enigszins aangepast.	171b
5.69	In deze nieuwe aanwijzing wordt beschreven hoe verwezen kan worden naar een bepaling waarvan nog onzeker is hoe de definitieve aanduiding zal gaan luiden.	
5.70	Aanwijzing 173a is neergeslagen in aanwijzing 5.70, waarbij is geëxpliciteerd dat de intentie van de wetgever met de beoogde wijzigingen steeds voorop dient te staan bij de interpretatie van wijzigingsopdrachten. De in deze aanwijzing neergelegde uitgangspunten voor het bepalen van de volgorde van wijzigingen komt pas aan de orde indien niet uit de regelingen of anderszins valt af te leiden wat die intentie was.	173a
5.71	Aanwijzing 181 is neergeslagen in aanwijzing 5.71, waarbij de drie voorheen gegeven modellen zijn samengenomen in twee modellen.	181
5.72	-	182
5.73	-	183
6.1	De aanwijzingen 223 (wijziging van een regeling) en 241 (intrekking van een regeling) zijn samengenomen in één aanwijzing 6.1.	223, 241
6.2	De aanwijzingen 224 (vervanging in plaats van wijziging bij ingrijpende wijzigingen) en 240 (uitdrukkelijk intrekken van een regeling bij vervanging) zijn in één aanwijzing 6.2 neergeslagen.	224, 240
6.3	-	225
6.4	Aanwijzing 6.4 geeft uitvoering aan de toezegging aan de Eerste Kamer om een aanwijzing op te stellen over het gebruik	Nieuw

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	van verzamelwetgeving (Kamerstukken I 2010/11, 32500 VI, M).	
6.5	Aanwijzing 223a is neergeslagen in aanwijzing 6.5, waarbij in de toelichting iets meer verduidelijking is gegeven over de gevallen waarin het gebruik van elk van de varianten geïndiceerd kan zijn.	223a
6.6	-	234
6.7	-	226
6.8	Aanwijzing 227 is neergeslagen in aanwijzing 6.8, waarbij de toelichting enigszins is uitgebreid.	227
6.9	Aanwijzing 233 is in gewijzigde vorm in aanwijzing 6.9 neergeslagen. De nieuwe aanwijzing schrijft voor dat steeds zowel de te wijzigen tekst als de nieuw in te voeren tekst tussen aanhalingstekens wordt geplaatst. Deze werkwijze verkleint de kans op interpretatieproblemen (bijvoorbeeld ook bij geautomatiseerde tekstanalyse). Deze wijze van markeren is niet nodig in situaties waarin reeds uit de opmaak van de tekst blijkt wat het nieuwe tekstelement is.	233
6.10	-	231
6.11	Met de nieuwe aanwijzing 6.11 wordt beoogd een correct en consequent gebruik van de termen 'invoegen' en 'toevoegen' te realiseren. Het voorgeschreven gebruik van aanhalingstekens stemt overeen met de werkwijze die in Ar 6.9 is beschreven.	Nieuw
6.12	Aanwijzing 232 is in enigszins aangevulde vorm neergeslagen in aanwijzing 6.12 maar deze wijkt materieel niet af van de voorheen voorgeschreven en gebruikelijke werkwijze.	232
6.13	-	228
6.14	In de nieuwe aanwijzing 6.14 is opgenomen met het oog op het soms waargenomen misverstand dat een bijlage bij een regeling automatisch zou vervallen indien de bepalingen vervallen waaraan die bijlage refereert.	Nieuw
6.15	-	235
6.16	Aanwijzing 236 is neergeslagen in aanwijzing 6.16, waarbij de strekking is uitgebreid tot andere regelingselementen dan enkel artikelen.	236
6.17	Aanwijzing 238 is gesplitst en neergeslagen in de aanwijzingen 6.17, 6.18 en 6.19.	238
6.18	Aanwijzing 238 is gesplitst en neergeslagen in de aanwijzingen 6.17, 6.18 en 6.19.	238
6.19	Aanwijzing 238 is gesplitst en neergeslagen in de aanwijzingen 6.17, 6.18 en 6.19.	238
6.20	-	239

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
6.21	-	229
6.22	-	246
6.23	Aanwijzing 242 is neergeslagen in aanwijzing 6.23, met uitbreiding van de toelichting om de mogelijkheid te beschrijven van de intrekking van meerdere regelingen in één artikel, in plaats van voor elke regeling een afzonderlijk artikel te gebruiken.	242
6.24	Aanwijzing 243 is in gewijzigde vorm neergeslagen in aanwijzing 6.24. Waar voorheen werd aanbevolen in de toelichting de regelingen te noemen die wegens het verval van de grondslag als van rechtswege vervallen aangemerkt kunnen worden, wordt thans de uitdrukkelijke intrekking daarvan voorgeschreven. Daarmee wordt onduidelijkheid voorkomen in situaties dat niet buiten twijfel staat of voor een bestaande regeling geen grondslag meer valt aan te wijzen, en dus ook het van rechtswege vervallen zijn daarvan dubieus is. In de thans voorgeschreven werkwijze kan hierover geen onduidelijkheid bestaan omdat de regelgever expliciet over gaat tot intrekking van de te vervallen regelingen. Dit laat overigens onverlet dat bij gebreke van een grondslag een gedelegeerde regeling niet langer toegepast kan worden, of die nu formeel ingetrokken is of niet.	243
6.25	-	244
6.26	-	245
6.27	Aanwijzing 248 is neergeslagen in aanwijzing 6.27 met ter verduidelijking in de toelichting de toevoeging dat een nota van wijziging het wetsvoorstel wijzigt op het moment van indiening (in tegenstelling tot amendementen).	248
6.28	-	253
6.29	-	253a
6.30	-	248a
6.31	Aanwijzing 249 is neergeslagen in aanwijzing 6.31, waarbij de toelichting is uitgebreid om het gevolg van het overnemen van een amendement duidelijker te beschrijven.	249
6.32	Aanwijzing 250 is neergeslagen in aanwijzing 6.32, met een uitbreiding van de toelichting om ook de werkwijze bij wijzigingswetsvoorstellen te beschrijven, waarin de onderdelen geletterd in plaats van genummerd worden. Tevens is de situatie besproken dat een onderdeel moet worden ingevoegd vóór het eerste element van een verzameling geletterde/genummerde onderdelen.	250
6.33	-	251
6.34	Aanwijzing 252 is neergeslagen in aanwijzing 6.34, met een uitbreiding van	252

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	de toelichting om de aandacht te vestigen op complicaties die kunnen voortvloeien uit de Wet raadgevend referendum.	
7.1	-	259
7.2	Deze nieuwe aanwijzing vestigt de aandacht op de (reeds langer bestaande) plicht tot overleg met BZK over de gevolgen van een voorstel voor decentrale overheden.	Nieuw
7.3	Aanwijzing 260 is neergeslagen in aanwijzing 7.3, waarbij de opsomming van elementen waarop de toetsing met name betrekking heeft is vervangen door een verwijzing naar de in de Aanwijzingen en in het IAK opgenomen eisen van goede wetgeving.	260
7.4	-	254
7.5	Aanwijzing 256 is neergeslagen in aanwijzing 7.5. De uitvoerings- en handhavingstoets wordt daarin niet meer afzonderlijk benoemd omdat die in de wetgevingstoets van VenJ geïncorporeerd is.	256
7.6	-	256a
7.7	Aanwijzing 261a is neergeslagen in aanwijzing 7.7 met enige verduidelijkingen in de toelichting. Ook weerspiegelt de toelichting nu beter dat in het gemoderniseerde staatssteunbeleid en als gevolg van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening de meeste vormen van steunverlening niet meer voorafgaand gemeld hoeven te worden.	261a
7.8	-	261b
7.9	De aanwijzingen 262 en en 280 zijn neergeslagen in aanwijzing 7.9. Aanwijzing 279 bepaalde dat enkele aanwijzingen met betrekking tot het proces van adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State, van overeenkomstige toepassing waren op de advisering over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur. Omdat de betreffende aanwijzingen zodanig zijn herschreven dat ze gelijkelijk op beide procedures toepasselijk zijn, is deze aanwijzing niet meer nodig.	262, 279, 280
7.10	Aanwijzingen 268 is neergeslagen in aanwijzing 7.10. Aanwijzing 279 bepaalde dat enkele aanwijzingen met betrekking tot het proces van adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State, van overeenkomstige toepassing waren op de advisering over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur. Omdat de betreffende aanwijzingen zodanig zijn herschreven dat ze gelijkelijk op beide procedures toepasselijk zijn, is deze	268, 279

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	aanwijzing niet meer nodig.	
7.11	Aanwijzing 271a is neergeslagen in aanwijzing 7.11. Aanwijzing 279 bepaalde dat enkele aanwijzingen met betrekking tot het proces van adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State, van overeenkomstige toepassing waren op de advisering over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur. Omdat de betreffende aanwijzingen zodanig zijn herschreven dat ze gelijkelijk op beide procedures toepasselijk zijn, is deze aanwijzing niet meer nodig.	271a, 279
7.12	-	272a
7.13	Aanwijzing 274 is neergeslagen in aanwijzing 7.13. Waar in de oude aanwijzing het overschrijven van het advies in het nader rapport werd afgeraden is dit nu juist voorgeschreven. De zelfstandige leesbaarheid van het nader rapport (zowel bij wetten als amvb's) wordt daardoor vergroot, hetgeen mede wenselijk is nu dit stuk sinds de wijziging van artikel 26 van de Wet op de Raad van State in 2010 steeds zelfstandig wordt gepubliceerd. Verder is het bij elektronische raadpleging van dergelijk stukken vaak eenvoudiger om het advies en de reactie daarop in één document aan te treffen dan daarvoor twee aparte documenten naast elkaar te moeten raadplegen. Tenslotte maakt deze werkwijze inzichtelijker wat de reactie op elk onderdeel van het advies is.	274
7.14	Aanwijzingen 276 is neergeslagen in aanwijzing 7.14. Aanwijzing 279 bepaalde dat enkele aanwijzingen met betrekking tot het proces van adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State, van overeenkomstige toepassing waren op de advisering over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur. Omdat de betreffende aanwijzingen zodanig zijn herschreven dat ze gelijkelijk op beide procedures toepasselijk zijn, is deze aanwijzing niet meer nodig.	276, 279
7.15	Aanwijzingen 277 is neergeslagen in aanwijzing 7.14. Aanwijzing 279 bepaalde dat enkele aanwijzingen met betrekking tot het proces van adviesaanvraag bij de Afdeling advisering van de Raad van State, van overeenkomstige toepassing waren op de advisering over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur. Omdat de betreffende aanwijzingen zodanig zijn herschreven dat ze gelijkelijk op beide procedures toepasselijk zijn, is deze aanwijzing niet meer nodig.	277, 279

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
7.16	-	278
7.17	-	291
7.18	<p>Aanwijzing 293 is neergeslagen in aanwijzing 7.18, met dien verstande dat de zin over de indeling van het verslag niet is overgenomen omdat die betrekking heeft op de werkwijze van (de griffie van) de Kamers en niet die van de wetgevingsjurist.</p> <p>Evenmin is de zinsnede overgenomen dat vragen slechts worden herhaald voor zover het nodig is om ze aan te duiden. Naast het herhalen of parafraseren van de vragen kan er voor worden gekozen om (naar analogie van aanwijzing 7.13) de nota naar aanleiding van het verslag zelfstandig leesbaar te maken door daarin de tekst van het verslag integraal op te nemen.</p> <p>Het desgewenst toevoegen van een nummering aan de vragen als die nog niet gegeven was, welke mogelijkheid in het tweede lid is gepresenteerd, vergemakkelijkt de verwijzing naar een vraag en het antwoord daarop. Dit is mede wenselijk omdat het verwijzen naar onderdelen van het document door middel van paginanummers vaak minder bruikbaar is bij documenten die in verschillende elektronische vormen worden geraadpleegd.</p>	293
7.19	<p>Aanwijzing 293a is neergeslagen in aanwijzing 7.19. Daarbij wordt opgemerkt dat met de vervanging van de uitdrukking 'zo veel mogelijk' door 'in beginsel' slechts een tekstuele ambiguïteit is weggenomen en derhalve geen sprake is van een gewijzigd inzicht over de dwingendheid van deze aanwijzing.</p>	293a
7.20	-	294
7.21	<p>Aanwijzing 296 is in aanwijzing 7.21 neergeslagen en daarbij in twee leden gesplitst. De voorheen in de toelichting geplaatste tekst over de mee te zenden stukken is in het Draaiboek voor de regelgeving opgenomen.</p>	296
7.22	-	297
7.23	-	298
7.24	-	300
7.25	-	301
7.26	-	302
8.1	<p>Aanwijzing 8.1 vormt de neerslag van aanwijzing 304. Twee voorheen in de toelichting opgenomen aanwijzingen zijn nu als tweede en vierde lid in de aanwijzing zelf geplaatst.</p>	304
8.2	-	305
8.3	<p>De voorheen in de toelichting van aanwijzing 306 beschreven betrokkenheid van de Afdeling Internationaal Recht van de Directie</p>	306

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	Juridische Zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is nu in de aanwijzing zelf tot uitdrukking gebracht.	
8.4	-	307
8.5	-	308
8.6	In aanwijzing 8.6 is aanwijzing 309 neergeslagen, met daarin de toevoeging dat de Afdeling Verdragen betrokken moet worden indien sprake is van besluiten die geratificeerd moeten worden door de lidstaten.	309
8.7	Aanwijzing 8.7 vormt de neerslag van aanwijzing 310, waarbij enkele aandachtspunten die voorheen in de toelichting bij deze laatste stonden, nu in de aanwijzing zelf zijn opgenomen.	310
8.8	Aanwijzing 8.8 vormt de neerslag van aanwijzing 3.10a en verduidelijkt de gevallen waarin wel en niet een machtigingsbepaling dient te worden opgenomen om bindende besluiten van een internationale instantie zonder goedkeuring van de Staten-Generaal te laten gelden.	310a
8.9	Aanwijzing 8.9 vormt de neerslag van aanwijzing 311. Het nieuwe tweede lid houdt verband met de Rijkswet van 21 april 2017, houdende wijziging van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen in verband met het informeren van de Staten-Generaal over een ieder verbindende bepalingen van verdragen.	311
8.10	-	311a
8.11	-	311b
8.12	In het model, dat voorheen in aanwijzing 312 was opgenomen, is de inwerkingtredingsbepaling aangepast in verband met de Wet raadgevend referendum.	312
8.13	Aanwijzing 8.13 vormt de neerslag van aanwijzing 313. Het nieuwe vijfde lid houdt verband met de Rijkswet van 21 april 2017, houdende wijziging van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen in verband met het informeren van de Staten-Generaal over een ieder verbindende bepalingen van verdragen.	313
8.14	Aanwijzing 8.14 vormt de neerslag van aanwijzing 314. In het eerste lid is toegevoegd dat ook de consequenties van de Wet raadgevend referendum voor het voorstel bezien moeten worden. De inhoud van het tweede lid van aanwijzing 314, dat handelde over de ondertekening van het verdrag, is nu verwerkt in de toelichting. De inhoud van het nieuwe tweede lid is ontleend aan het eerste lid van aanwijzing 314.	314
8.15	-	315
8.16	-	316

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
8.17	-	317
8.18	Aanwijzing 8.18 vormt de neerslag van aanwijzing 318, waarbij de procedure iets meer uitgeschreven is.	318
8.19	Aanwijzing 326 is neergeslagen in aanwijzing 8.19 voor zover de inhoud daarvan niet al in het Draaiboek voor de regelgeving was opgenomen.	326
8.20	-	326a
8.21	-	327
9.1	-	328
9.2	-	329
9.3	-	330
9.4	Aanwijzing 331 is neergeslagen in aanwijzing 9.4, waarbij in de toelichting nog de waarschuwing is toegevoegd dat het verder gaan dan zuivere implementatie ook gevolgen kan hebben voor de referendabiliteit van de regeling en dus een additioneel risico op vertraging oplevert.	331
9.5	Deze nieuwe aanwijzing vormt de neerslag van het kabinetsbeleid inzake lastenluwe implementatie. Waar aanwijzing 9.4 een procedurele achtergrond heeft (het vermijden van mogelijke oorzaken van vertraging) heeft deze aanwijzing een meer beleidsmatig/inhoudelijk karakter (het streven naar een level playing field op EU-niveau).	Nieuw
9.6	Aanwijzing 332 is neergeslagen in aanwijzing 9.6 met een aanscherping die is gebaseerd op de ervaring uit onderhandelingen met de Europese Commissie over de noodzaak tot het al dan niet omzetten van verplichtingen tot feitelijk handelen.	332
9.7	-	333
9.8	-	334
9.9	-	335
9.10	Aanwijzing 336 is neergeslagen in aanwijzing 9.10 met een verduidelijking in de toelichting.	336
9.11	-	337
9.12	-	338
9.13	Aanwijzing 339 is neergeslagen in aanwijzing 9.13, met een verduidelijking in de toelichting om de ratio van de verplichting tot het plaatsen van een mededeling in de Staatscourant te tonen.	339
9.14	-	340
9.15	Aanwijzing 341 is neergeslagen in aanwijzing 9.15 met een informatieve toevoeging in de toelichting.	341
9.16	-	342
9.17	Aanwijzing 343 is neergeslagen in aanwijzing 9.17 waarbij de in onbruik geraakte werkwijze is geschrapt om al tijdens het onderhandelingstraject (in plaats van na afloop daarvan) een	343

<i>Nummer</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Nummer (oud)</i>
	implementatieplan voor te leggen aan de ICER-I.	
9.18	-	344
9.19	-	345